

Milazim KRASNIQI

MONEDHA E GENTIT

Dramë në tri akte

**DARDANIA
2003**

Biblioteka Univers

Redaktor
Basri Çapriqi

Recensentë
Haqif Mulliqi
Agim Selimi

CopyrightC autori

Milazim KRASNIQI

MONEDHA E GENTIT
Dramë në tri akte

Personazhet

Në aktin e parë:

Genti, mbret i Ilirisë

Anici, pretor romak

Polemokrati, kryekomandant i ushtrisë së mbretit Gent

Pantauhu, i dërguar i Perseut pranë mbretit Gent

Karavanti, i vëllai i mbretit Gent

Etleva, mbretëreshë e Ilirisë

Kasneci

Truprojat

Skerdilaidi, i biri i mbretit Gent dhe i mbretëreshës Etlevë

Pleurati, i biri i mbretit Gent dhe i mbretëreshës Etlevë

Në aktin e dytë:

Aktori I - në veshje të Gentit

Aktori II - në veshje të Anicit

Aktori III - në veshje të Polemokratit

Aktori IV- në veshje të Pantauhut

Regjisori

Në aktin e tretë:

Genti

Platori (Fantazma), i vëllai i Gentit

Etleva

Karavanti

Skerdilaidi

Pleurati

Roja

AKTI I PARË

(Në një skenë të hapur që i përngjet një salloni të gjerë të Pallatit Mbretëror. Anash skena është e dominuar nga flamuj dhe nga statuja të shumta. Genti, Polemokrati dhe Pantauhu. Në këmbë.)

GENTI

Si një qyqar tash këtu unë po pres
Duke u endur mes statujave të ftohta
Dhe flamujve të heshtur që vajtojnë lavdinë,
Duke provuar ftohtësinë e vdekjes
Ndërsa mbretëria ime shtrihet si dele e prerë në fyt
E larë në pllangat e trashura të gjakut.

Pauzë e shkurtër.

Dhe kënd e pres unë në këtë humbëtirë
Duke u dridhur nga frika a nga zemërimi?!
Orën e fundit të humbjes fatale e pres
Me të vetmen shpresë se mos im vëlla Karavanti
Ndoshta do të arrijë ta shpërthejë rrethimin
Dhe ashtu të na shpëtojë nga robëria.

(Heq kurorën nga koka dhe e mban në duar.)

Oh, këto tri ditë të mbylljes sime në Pallat
Janë kënaqësi e madhe për pretor Anicin
Si për peshkatarin kur e zë peshkun në rrjet
Dhe kënaqet nga lëvizjet e kota të viktimës.
Bujaria e pretor Anicit s'ka të sharë
Ai më dha vërtet tri ditë për të menduar
Dhe për t'i dhënë fund mbretërimit tim
Në mënyrën si më duket më pak e hidhur.

PANTAUHU

(I afrohet mbretit me një bidon me verë dhe ia mbush kupën.)

Pritja nuk do të thotë kurrsesi disfatë, o mbret
Po kërkim i rrugëve për të ruajtur nderin

Dhe famën e mbretërisë sate.
Ju nuk duhet të ligështoheni për asnjë çast
Sepse fati i mbretërisë është në fuqinë e arsyes
Në guximin tënd që nuk ka një të metë.
Tri ditët edhe kalojnë shumë shpejt
Hëna duke vallëzuar mbi Liqenin Labeat
Dielli duke u shuar mbrapa malit Skord
Dhe do të vijë çasti për ta thënë fjalën e mbramë
Nga e cila do të varet gjithçka
Edhe fati juaj edhe fati ynë, o mbret!

(Genti pi verë nga kupa që ia ka mbushur Pantauhu. Pi me gëllënjka të mëdha, deri sa e zbrazë krejt kupën.)

GENTI

Ku ka më zi se të kërkosh mëshirë nga Anici
Qoftë dhe tri ditë për të menduar?!
Këto tri ditë më kanë plakur krejt
Edhe pse ende djalë i ri jam, po ndihem plak
Si të kisha barrën e moshës së Rozafës,
Dhe as vera nuk po ma qetëson më shpirtin,
Si dikur, kur më sillte edhe gjumë të mirë.

PANTAUHU

(Ia mbush prapë kupën me verë dhe e nxitë që të pijë.)

Nuk duhet të humbim shpresat, o mbret,
Edhe pse i rrethuar nga të katër anët
Nga konsull Paul Emili i pamëshirshëm.
Ndoshta mund të na vjen në ndihmë im mbret Perseu,
Për të cilin thurin lavdi lumenjtë dhe malet.
Kur më dërgoi në këtë Pallat madhështor
Im mbret Perseu, me zërin e një prindi më tha:
Ti gjendesh mbretit Gent pranë në çdo orë
Dhe të jesh provë e besnikërisë sime
Deri në frymën më të fundit
Se fati i mbretërive tona është i pandarë
Siç janë të pandara dy male të larta.

GENTI

Këto janë fjalë të vërteta burrash,
Po mbretëria ime po dridhet nga themelet
Dhe vetëm po pret çastin që të plandoset për tokë,
Se koha po kalon e shpresa po fundoset.

POLEMOKRATI

Mbreti im mos u ligështo as në këto orë të liga!
Fati na ka vu në sprova të rënda
Dhe ne sot o kurrë duhet të tregojmë fuqinë tonë
Atë fuqi që na e jep një Zot i vetëm.
Kujtimi i të parëve duhet të na e forcojë krenarinë,
A nuk ishte Agroni ai që i mundi romakët
Dhe vetëm vdekja e papritur e ndali në gjysmë rrugë
Pa e kaluar detin dhe pa e shkelur Kuirinin.

(Me zë më të lartë e më patetik.)

A nuk ishte Teuta një tmerr për romakët?
Vetëm tradhtia e ligështoi dorën e saj guximtare!

GENTI

Tash ne fati na ka ngarkuar barrë të rëndë
Edhe dëmin e disfatave të kaluara romake,
Edhe hakmarrjen e tyre të mbetur përgjysmë
Duhet ta paguajmë ne me jetët tona.

PANTAUHU

(Ia mbush kupën me verë Gentit.)

Kur të kalojë afati prej tri ditëve
O mbret, ju e dini detyrën Tuaj të lavdishme,
Vetëm jepni urdhër dhe ushtria do të sulet
E ndoshta na ndih fati edhe kësaj here
Dhe e dëbojmë Anicin deri në det.
Mbreti im Perseu prët të shoh vepra të vërteta
Dhe unë jam vulë e tij në këtë pallat mbretëror.

(Errësimi në skenë tregon ndryshimin e ditës dhe natës. Kjo përsëritet dy herë, ndërsa personazhet që janë në skenë mbeten të palëvizshme. Pastaj skena mbetet e ndriçuar.)

GENTI

Sot është dita e fundit e afatit që i kam kërkuar Anicit
Dhe unë duhet ta them sot fjalën time të mbramë.

PANTAUHU

Atë fjalë mendoje mirë, o mbreti Gent
Se nuk do të ketë mundësi që të ndryshohet fati
Nëse bie në thonjtë e përgjakur të Romës.

POLEMOKRATI

(E nxjerr shpatën si shenjë e gatishmërisë për të vazhduar luftën.)

Afati po kalon me shpejtësi, o mbreti im
Dhe ne vetëm një fjalë prej teje e presim,
Pa na u trembur syri ne përpara do sulemi,
Po na ndihmoi fati e shpërthejmë rrethimin
Dhe e përjetësojmë me lavdi emrin tënd!

GENTI

Afati që i kërkoja Anicit tashmë po kalon
Dhe dielli po zbret hidhur pas malit të shenjtë,
Ndërsa unë ende nuk e di se çfarë duhet të bëj,
Megjithëse detyrën time mirë e di,
Po diçka ma ndalon fjalën në fyt.
Nuk është shija e idhët e frikës
Se pema e saj nuk ka mbirë kurrë në mua,
Po diçka tjetër është, ndoshta pendimi
Për gjithë atë që nuk kam bërë për mbretërinë
Dhe tash po më hakmirret me pabesi
Duke më prerë si me shpatë gjunjët dhe bërrylat.

PANTAUHU

Vetëm zëri i bririt që thërret për vazhdimin e luftës
E shëron ankthin dhe i zgjidh dilemat, o mbret!
Hajt ta pimë edhe nga një kupë verë ilire
Dhe pastaj të rreshtohemi nën urdhrat e tua!

GENTI

(Lejon që t'ia mbush Pantauhu kupën. Pastaj e derdh ngadalë në tokë.)

Kaluan kohërat kur mund të pija verë si mbret
Tash e tutje duhet të mësohem të vuaj edhe për ujë
Atje ku do të më degëdis robëria e kobshme.

POLEMOKRATI

Ende ka kohë për të ngjeshur armët, o mbret
Dhe për të mos vuajtur as për ujë as për verë,
Në tokën tonë të shtrenjtë mbuluar me lavdi!

GENTI

(Pa ua vu veshin fjalëve të Polemokratit.)

E sheh si vonohet pretor Anici në këtë orë?
Nuk e ka nga rruga e gjatë a të papriturat e saj
Se lëmin e luftës e ka këtu nën kështjellë,
Po e ka nga kapardisja dhe nga ligësia.

(Me zë edhe më të nevrik.)

Ai dëshiron të na e mbush zemrën me hidhërim
Të na poshtërojë do, sa më shumë që të mundet.
Kësaj dite dhe këtij çasti i jam frikësuar shumë
Madje më shumë se shigjetave të helmuara
Dhe sopatave që fluturonin mbi kokat tona.
Kësaj dite ia kam pasur drojën më shumë se vdekjes
Ah, vdekja vjen njëherë dhe e kryen punën me nder
Ndërsa disfata të lë në një pritje poshtëruese
Ku nuk të ndihmon asgjë që ta ruash krenarinë,
As kjo kurorë mbretërore e larë në ar
As kjo pelerinë e purpurt, që bën dritë edhe në errësirë.
Kësaj dite ia kam pasur drojën më shumë se vdekjes,

Po ja që vdekja u tregua e pamëshirshme ndaj meje
Më dorëzoi në kthetirat e kësaj dite të zezë
Që të tallet pretor Anici si me një skllav me mua.

POLEMOKRATI

(I afrohet dhe bie në gjunj para tij, me ushtën në dorë.)

Ndoshta duhet ta vazhdojmë luftën, mbreti im
Deri në pikën e fundit të gjakut tonë të dëlirë.
Po të qëndronim deri në ushtën e mbramë
Anici nuk do të kishte çka të merrte nga fitorja
Përveç trupave tanë të pajetë dhe rrënojave.

GENTI

Ta kuptoj helmin që buron nga hidhërimi
Dhe ashtu flet një ushtar ilir, o bir!
Por, në çastet më të rënda të jetës sonë
Ne duhet të mendojmë edhe për atë që mbetet,
Për të ardhmen e mjegullt, o bir!

(E prekë në sup Polemokratin, i jep shenjë që të ngrihet.)

Ne po lëmë prapa vetes një mbretëri të mundur
Të mbytur në gjak e të kapërdirë nga flakët,
Por e po e lëmë të gjallë edhe shpirtin tonë
Në ata që mbeten, megjithëse të poshtëruar.
Por, koha do t'i shërojë plagët e tyre të rënda
Dhe ata do ta ngrenë mbretërinë nga hiri
E do ta rikthejnë shkëlqimin e të parëve.

(Polemokrati ngrihet dhe qëndron gatitu, por kokulur. Genti largohet për disa hapa. E shikon Pantauhun.)

PANTAUHU

(Bën gjeste mirësjelljeje . Flet me zë mjaft patetik.)

Ju mendoni për të sotmen, o mbret,
Për gruan tuaj të bukur dhe për fëmijët tuaj
Që po bien skllav në dorë të pretor Anicit.
Ju jeni ligështuar para kohe, pa arsye.

(Me zë pak më të lartë.)

Im mbret Perseu ju ka njohur për trim
Kur më ka sjellë si peng betimi në këtë pallat.

GENTI

(U afrohet statujave dhe i lëmon me radhë.)

I kam peshuar të gjitha një nga një
Dhe net të tëra kam mbetur pa gjumë
Duke kërkuar një shteg nga fatkeqësia
Po tash i jam dorëzuar fatit.
Sesi e kam një shpresë të turbullt,
Ndoshta dorëzimi na ndihmon të shpëtojmë
Së paku njerëzit e gjallë dhe idenë e madhe
Të mbretërisë së përjetshme labeate.

POLEMOKRATI

(Sërish bie në gjunj para tij, me ushtë të ngritur.)

Mbreti im, nuk e di çfarë do të mbetet e padhunuar
Dhe çfarë do të mbetet në kujtesën e brezave.
Kam frikë se ata nga pikëllimi do të na gjykojnë
Me fjalë të rënda, si të padenjë për Ilirinë.

GENTI

Edhe në dhimbje duhet të flet arsyeja, biri im.
Nuk e kam të lehtë të pres duke e dridhur
Por, më mirë të shpëtojmë diçka nga mbretëria jonë
Ndoshta e nesërmja do të na kthejë sërish në fron.

(Hyn Karavanti me shpatë në dorë. I hallakatur.)

KARAVANTI

O vëllai im, o mbreti ynë!

Ende ka kohë që të ushqejmë shpatat tona
Me gjak të ndyrë romakësh zullumçarë,
E t'ua tregojmë udhët drejt detit të trazuar.
Unë them më mirë ta vazhdojmë luftën
Deri në pikën e fundit të gjakut tonë të dëlirë
Dhe besa t'ia presim kokën pretor Anicit
Kur të shkel me këmbët e tij të ndyra
Në këtë pallat të shenjtë mbretëror!
Me këtë shpresë në zemër çava rrethimin
I veshur si grua hyra fshehurazi në kështjellë.

GENTI

(E përplasë një statujë të vogël për tokë.)

Jo dhe jo!

(Me zë më të dhembshur.)

O vëlla trim dhe princ i lavdishëm!
Më mirë të shpëtojë dikush nga pasardhësit tanë
Se të na mbulojë dheu e bari përgjithmonë.
Dhe mbi mbretërinë tonë të sundojë asgjëja
Harrimi i kobshëm, i cili ka sunduar shumë mbretëri.

KARAVANTI

O vëllai im! O mbret i Ilirisë famëmadhe!
O do të vdesim si na ka hije në beteja
O do të thyhemi si kjo statujë argjile,
E do të bëhemi skllëvër, kushdo që të mbetet
Dhe ajo nuk është kurrfarë jete, o mbret!

GENTI

(Gërmuqet dhe përpiqet të mbledh copëra të statujës së thyer.)

E di më mirë nga të gjithë çka është krenaria
Por fati ynë është vendosur tashmë
Dhe nuk ka fuqi që mund ta ndryshojë.
Tash do të shohim se çka kërkon Anici
I veshur me purpurin e fitores mbi ne!

(Hyn Kasneci.)

KASNECI

O mbreti i lavdishëm i Ilirisë!
Para derës së pallatit ka ardhur pretor Anici
Dhe thotë se nuk dëshiron të presë asnjë çast!

(Polemokrati dhe Karavanti hakërrehen nga zemërimi dhe i zhveshin shpatat. Pantauhu niset drejt skajit të skenës, i frikësuar. Genti bën një gjest që të qetësohen.)

GENTI

Le të hyjnë se koha tash për ne është ndalur!

(Lëshon copat e statujës nga duart. Merr kurorën , e vë në kokë dhe merr qëndrim zyrtar. Pa vonuar hyn pretor Anici, i shoqëruar nga truprojat.)

ANICI

Vonesa e vogël më ndodhi për shkak të punëve të mëdha,
Duhej pastruar hyrja në kështjellë nga kufomat
E ushtarëve tuaj që kanë mbetur të pavarrosur!
Dhe ishte udhë e vështirë, se ndotësia kutërbonte
Nga ata trupa që kanë zënë e po kalben.

(Me zë triumfal.)

Kam udhëzime të prera, që nuk mund të ndryshohen:

(Pothuajse reciton.)

Mbreti dhe familja mbretërore internohen!
Floriri mirret i gjithi për të ndreçur dëmet!
Qytetit i vihen flaka nga themelet deri në majë,
Që të jetë mësim për të gjitha kohët që vijnë.

(Karavanti nxjerrë shpatën dhe sulet drejt pretor Anicit. Truprojat e Anicit i dalin përpara dhe fillon një dyluftim i shkurtër. Trurojat e Anicit e therin Karavantin në krahator. Ai bie përtokë i përgjakur. Genti i afrohet me hapa të dridhshëm të vëllait dhe gërmuqet mbi të. Polemokrati sulmon pretor Anicin, e qëllon rrëshqitazi në llërë, po edhe ai theret nga truprojat e Anicit dhe bie përdhe i vdekur. Pantauhu lebetitet. Genti dridhet mbi trupin e të vëllait. Anici bën disa hapa tërë kapardisje nëpër skenë, në mesin e truprojave që i mbajnë shpatat lart.)

GENTI

Pse e bëre këtë o vëllai im trim!
Ah! Fati na ka hedhur në duart e humbjes!

ANICI

Nuk kam kohë për të humbur asnjë çast
Sepse ushtarët e mi po presin trofenë e luftës
Që ta shohin me sytë e tyre duarlidhur
Atë mbret që u ka sjellë shumë vuajtje e mjerime
Që i ka gjymtuar me shpatën e ti të helmuar,
Për tridhjetë ditë duke u futur tmerr në lëmin e luftës.
Ushtarët e mi po presin me padurim trofenë e fitores
Prandaj lërin vajtimet dhe ngutemi! Lidheni!
Princin e plagosur tërhiqeni zvarrë!

(Truprojat e tij e kapin Genti, dhe e lidhin, duke e rrëzuar përdhe e duke e shkëlmuar pa mëshirë, përmes ulërimash të tyre entuziaste. Kravantin e plagosur e tërheqin zvarrë nëpër skenë. Pantauhun e lidhin dhe e tërheqin zvarrë gjithashtu.))

GENTI

Edhe kësaj here treguat se jeni barbarë
Dhe se nuk e meritoni nderimin e askujt!
Lufta ime ka qenë fort e drejtë
Dhe është dashur ta dëgjoja vëllain tim
E të luftoja deri në pikën e fundit të gjakut.

ANICI

Nuk i takon një të munduri që të mburret!

GENTI

Kjo nuk mburrjeje, është pendim i thellë.

ANICI

Ne s'mund të kemi respekt për barbarët.

GENTI

Kush është barbar?
Unë që mbrojta mbretërinë time
Apo ju që na e dhunuat lirinë me shpatë?
A po i sheh statujat e mermerta, artin e madh
Që është skalitur në mbretërinë time
Ku po e sheh ti mbretërinë barbare?

ANICI

Skulpturat po, por egërsia e luftëtarëve tuaj
Ka bërë që me mijëra romakë të dergjen nën dhe
Dhe shumë të tjerë lëngojnë nga plagët e thella.

GENTI

Luftëtarët e mi nuk kanë ardhur para dyerve të Romës
Po ju keni ardhur para dyerve të Skodrës.

**(Gentin, Karavantin e plagosur dhe Pantauhun i nxjerrin në sheshin e kështjellës
duarlidhur. Aty janë duarlidhur edhe Etleva, Skerdilaidi, Pleurati. Dëgjohen
rënkimat e shumë ushtarëve të plagosur, të mbetur anekënd kështjellës. Nga një
largësi më e madhe dëgjohen edhe brohoritjet triumfale të ushtarëve romakë.)**

ETLEVA

Ku i pate sytë o mbret që u dorëzove

Në duart e pamëshirshme të këtij romaku?
Po kujt po ia lë këtë qytet të bekuar
Kujt po ia lë kalrinë e Liqenit Labeat
Kujt po ia lë bukurinë e Barbanës.
Përse nuk luftove deri në pikën e fundit të gjakut
Dhe të meritonim një vdekje ilire
Në atdheun tonë të lavdishëm.

GENTI

Mjaft më tash me ankime grash,
Nuk na ndihmon as vajtimi as hidhërimi!
Im vëlla ,Karavanti, është rëndë i plagosur
Polemokrati mbeti i vrarë në Pallat,
Po Iliria do të jetojë nëpër mote
Deri sa nuk shkulet kjo kodër me rrënjë të thella
Deri sa nuk shteret Liqeni Labeat
Deri sa nuk ndërron rrjedhën e vet Barbana.

ANICI

Këto janë fjalë të mëdha të një mbreti të mundur
Dhe mirë bën nëse nuk flet fare
Atë që kishe për të thënë e the në lëmin e luftës.

GENTI

Ah! Tash ju mund të më poshtëroni
Para gruas dhe para fëmijëve të mi të shkretë
Si të isha unë një skllav i blerë në treg!

ETLEVA

(Përhumbshëm.)

Zemra më dridhet për fatin e bijve
Që të mitur po e shijojnë robërinë e zezë,
Të nisur në një rrugë të pafund të jolirisë
Po sytë më errësohen më shumë nga dhimbja
Për mbretërinë tonë të humbur.

GENTI

Ka një shpresë se do të rikthehem

ANICI

(Bën me gjeste në drejtim të ushtarëve të vet.)

Filloni plaçkitjen e qytetit
Dhe mos lini ndonjë gjë me vlerë pa e marrë
Urdhëri i prerë i konsull Paul Emilin:
E tërë Iliria duhet të nxihet prej tymit.

GENTI

Qyteti im, oh qyteti im i shkretë!
Sa të kam ruajtur nga sulmet barbare
Ndërsa tash nuk mund të ta shtrij krahun
Dhe ti je pre e ushtarëve të pangopshëm.

ETLEVA

Ah, pallati im mbretëror ku nusërova
Ku linda fëmijë, ku isha mbretëreshë
Sa fat të zi të paskan rezervuar koha!

(Në prapavijë fillon të duket zjarri, që përpinë qytetin e Skodrës. Ndihet ulërima e ushtarëve romakë, të entuziazmuar. Flakët vijnë duke u rritur dhe duket se e përthekojnë tërë skenën.)

ANICI

Tash do të nisemi për në rrugë të gjatë
Për në Romën e lavdishme, kryeqytet i botës.
Atje Senati do të gjykojë krimet e tua, o Gent
Dhe fati yt e i familes sate varet nga urtia e tyre!

(Jep urdhër me gjest dhe ushtarët fillojnë t'i shtyjnë Gentin, Karavantin e plagosur, Etlevën, Skerdilaidin dhe Pleuratin, që janë të lidhur me një zingjirë të gjatë e të përbashkët. Pantauhun e therin me shpatë dhe e lënë të vdekur në tokë.)

ETLEVA

Lamtumirë o Skodra jonë e dashur
Se nuk e di a do të shihemi më për të gjallë,
Dhe ti o Barbanë e kaltër si sy vashe, lamtumirë
Dhe qaje fatin tonë me lotët e tu të kthjellët
Deri sa të shteron gjiri i Rozafës.

GENTI

Lamtumirë o atdhe i dashur, lamtumirë!
Kujtomëni o njerëz, e mos më harroni!
Ndoshta do të kthehem në fron përsëri!
Nëse s'kthehem dikush do ta gëzojë Ilirinë
Se e pavdekshme është kjo mbretëri!

AKTI I DYTË

(Skena e njëjtë. Aktorët që luajnë Gentin, Anicin, Polemokratin dhe Pantauhun, janë në këmbë dhe në veshjet e roleve që luajnë.)

AKTORI I

Po gjatë rrugës çka ka ndodhur a thua? Ky dramaturgu ynë e ka ndërprerë dramën si me dhunë. Asgjë nuk merret vesh. Akti i dytë nuk ndriçon asgjë në fakt. Më shumë është njëfarë ideje, sipas të cilës fajtorë për fatkeqësitë e shqiptarëve është mazohizmi i tyre e jo armiqitë e jashtëm. E amneston pushtuesin, duke ia lënë fajin mbretit Gent.

AKTORI IV

Këtu nuk është e rëndësishme se çka u ka ndodhur atyre me të vërtetë.

AKTORI I

E pse nuk qenka e rëndësishme?!

AKTORI IV

Për ne e rëndësishme është se çka do të ndodhë me ne, sipas autorit dhe sipas regjisorit.

AKTORI III

Autori si gjithmonë bën disa zgjidhje arbitrare. Unë parimisht nuk besoj në sinqeritetin e autorit! Prandaj, edhe mundohem që ta përjetoj rolin në mënyrën time.

AKTORI I

Këtu kemi të bëjmë me persona historikë. Nuk janë disa emra të trilluar dhe hajt bacë, grahja nga të duash. Në tekst ka shumë arbitraritetet autorial. **(Me zë më të lartë.)** Ka dhunë autorialë ndaj figurave historike! Unë nuk e kam të lehtë të dalë nga ky labirinth i dilemave.

(Polemokrati dhe Pantauhu zgërdhihen dhe bëjnë gjeste ironizuese në drejtim të Gentit.)

Gjithkush është bërë autor dramash sot dhe t'i prish nervat!

AKTORI III

Të thashë se autori gjithmonë bën disa zgjidhje arbitrare.. Autori është mbret i tekstit. Ha, ha, ha! A është krahasim i mirë? **(Kërcen nëpër skenë.)**

AKTORI IV

(Aktorit I.) Po më habit me qasjen nostalgjike. Përjetoje rolin në mënyrën tënde dhe pikë!

AKTORI I

Do të kalojë kohë e gjatë deri sa të çmësohem me figurën e atij mbreti. Më ka pushtuar në një mënyrë të çuditshme. Ndoshta për këtë shkak edhe jam kaq i stresuar.

AKTORI IV

Aktor i thua vetes! Aktori ka fuqi të transformohet dhe sapo e luan rolin, e harron të tërën.

AKTORI I

Më të shumtën ashtu më ndodh, por me këtë rol diçka nuk është në rregull. Ndoshta pse ka qëlluar që unë edhe emrin e vërtetë e kam Gent.

AKTORI IV

Ha ha ha! Ti po manifeston një kompleks inferioriteti, apo çka ke? Shiko ku të ka shkuar mendja! Ani çka që e ke edhe emrin e vërtetë Gent, ashtu si personazhi që e luan?

(I afrohet dhe ia ofron një kupë me verë.)

AKTORI I

Nuk e di de. Mua gjithnjë po më duket se ekziston njëfarë lidhjeje.

AKTORI IV

E ke gabim. Kjo dramë si edhe shumë të tjera ka një tematikë të njohur. A nuk është kështu disi edhe tema e Hamletit?! Një mbretvrasje, që bëhet shkas për trauma e hakmarrje, e tjerë e tjerë... Nuk ke pse mistifikon asgjë.

AKTORI I

Mbretvrasja është tjetër gjë dhe vëllavrasja tjetër gjë. Mbretëria e Danimarkës ka qenë e kalbur, por mbretëria e Ilirisë është rrënuar me pushtim të egër. Ky është një dallim esencial. Dhe ajo që është më e dhimbshme, Iliria është shkatërruar me rënien e Gentit. Mirëpo, autori ynë nuk është thelluar në këto aspekte!

AKTORI IV

Sa për ngjashmëritë ndërmjet Hamletit dhe Gentit, ato ekzistojnë në disa pika... Vrasja e vëllait për punë froni. Marrja e gruas, poashtu. Por ngjashmëri të tilla ka në tërë historinë e njerëzimit, e cila është e mpleksur me krime, me pushtime dhe me lloj-lloj idiotizma .

AKTORI I

Ky është një relativizim keqdashës. Mbretëria ilire u rrënua nga pushtuesit dhe ne edhe sot i vuajmë pasojat e asaj tragjedie. Genti nuk ishte uzurpator, po mbret ligjtim. Mua më duket se ne jemi të padrejtë ndaj tragjedisë së tij. Unë e ndiej disi zërin e tij që lutet për mirëkuptim, për mëshirë....

AKTORI IV

Ky është një ankth klinik.

AKTORI I

Ky nuk është ankth po është një lidhje e vërtetë....

Heshtje e shkurtër.

AKTORI IV

Ky është një mistifikim dhe kurrëgjë tjetër.

AKTORI I

Në fakt, unë vetëm po shfaq kureshtjen a thua se çka u ka ndodhur më tutje, kur i kanë nisur për në Romë. Dhe kur i kanë internuar në Iguv?

AKTORI IV

Ku, ku?!

AKTORI I

Në Iguv.

AKTORI IV

E ku e mësove këtë të dhënë? Ku është sot ai vend?

AKTORI I

Në libra, pra.

AKTORI IV

(Kureshtar.) Po për mua çfarë shkruante? A shkruan se isha farë spiuni i mbretit maqedonas, apo vetëm diplomat? Ha ha ha!

AKTORI I

Kurrigjë nuk është aq qesharake, sa ju duket juve. Këto janë fate, këto janë gjëra të çuditshme. Lidhjet ekzistojnë.

AKTORI IV

Hej, ti nuk je mirë! Po çfarë lidhjesh bre?! A ti mendon me të vërtetë se je farë mbreti a?
Ha ha ha!

AKTORI II

(Duke u afruar, ngase tërë kohën ka ndenjur disa hapa larg, duke përsëritur elemente të rolit të vet.)

Nëse vërtet mendon se je mbret, unë do të ë arrestoj!

AKTORI I

Mundesh.

AKTORI III

(Aktorit I.) Si mundesh? **(Aktorit II.)** Unë nuk lejoj që ta arrestosh mbretin! Nëse mbreti është një qyqar, kryekomandanti i ushtrisë është trim dhe nuk trembet.

AKTORI II

A je shumë i sigurt se nuk trembesh?Unë do ta arrestoj Gentin dhe ti nuk ke se çfarë të më bësh!

AKTORI IV

Mund ta arrestosh, sa për mua. Maqedonia edhe ashtu më nuk ekziston. Emrin e saj e ka marrë një farë populli tjetër.

AKTORI III

Unë nuk e lejoj arrestimin e mbretit dhe pikë!

(Del me trup para Gentit. Në fillim duket sikur bëjnë shaka. Bëjnë disa lëvizje që janë ndërmjet imitimit, rolit dhe vallëzimit të valles me shpata. Po pas disa kryqëzimeve të shpatave, Aktori II sulet me tërë forcën drejt Aktorit I me shpatën në dorë. Aktori III e prët. Fillon dyluftimi. Aktori I përpiqet t'i ndajë. Aktori IV pi verë nga kupa dhe shikon indiferent.)

AKTORI I

Mosni, mosni! Merrni vesh!

AKTORI II

Mua nuk mund të më ndalojë askush. Unë jam fitimtari!

AKTORI III

E pra, më nuk do të përsëritet tragjedia jonë.

(Aktori II godet me shpatë me tërë fuqinë që ka. Pas disa lëvizjeve të furishme, ai e godet Aktorin III paksa në fytyrë. Aktorit III fillon e i rrjedh gjak. E fshin faqen me dorë, i hutuar. Po pas pak e rifillon dylyftimin, i ndezur edhe ai.)

AKTORI I

Mosni, mosni! Mjaft jemi përgjakur në tërë historinë tonë! Mbreti i fundit u dorëzua vetëm që të mos derdhej më shumë gjak, a merrni vesh!

AKTORI IV

Kjo me të vërtetë tash nuk ka kuptim.

(Me gjithëse i përgjakur me të vërtetë, Aktori III e vazhdon dyluftimin edhe më me pasion kundër Aktorit II. Aktori I tërhiqet i topitur. Merr shishen e verës dhe pi.)

AKTORI III

Një herë e përgjithmonë duhet t'i themi stop humbjes në fushën e betejës. Nuk mund të mbijetojmë nëse nuk e ndalim të keqen me armë në dorë.

AKTORI II

Çfarë trimërie! Megjithëse kjo është një trimëri e vonuar nga dymijë e dyqind vjet. Ha ha ha!

(Dyluftimi bëhet gjithnjë e më i ashpër. Rrëzohen disa statuja dhe disa flamuj. Skena fillon të prishet.)

AKTORI IV

Heeej! A jeni në vete more? Ju po e prishni skenën. Ku n'ut do ta japim shfaqjen, nëse e shkatërroi skenën?!

(Aktori II dhe Aktori III ndalen në çast dhe shikohen të hutuar.)

AKTORI III

(I mbushur frymë dhe duke e fshirë gjakun nga faqja.)

Uh! Sa i krisur jam! Më hypi mendimi se më të vërtetë jam kryekomandant. Na ka infektuar ky pianeci! **(Bën me kokë drejt Aktorit I.)**

AKTORI II

Në fillim unë mendoja se po bënim shaka, por pastaj edhe unë me të vërtetë u nxeha! **(Aktorit III.)** A të dhemb plaga?

AKTORI III

(Fshin gjakun.) Paj, ashtu. Edhe po më dhemb.

AKTORI I

Na ka përfshirë ankthi me këtë shfaqje. Nuk e di për ç'arsye. Duhet të ketë një shkak të thellë.

AKTORI III

(Me një ton më të lartë.) A nuk e kuptuat as tash a?! Tragjedia ilire na është e ngulitur në ndërgjegje. Na është injektuar në nerva. Na është futur në kapilarët e gjakut. Me një fjalë, shpirti ynë, në esencë është shprehje besnike e tragjedisë së paraardhësve tanë. Ne jemi të lidhur me ta siç është e lidhur një foshnje me të ëmën e saj, me anën e një kërthize të paprerë. Ne jemi pasardhësit e tyre dhe jemi tragjikë sa edhe ata. Unë kam frikë se ne nuk jemi liruar nga mallkimi, që ka rënë mbi ta. Prandaj, edhe na përzihet realiteti me përfytyrimin, historia me ëndrrën, dhe arti me jetën. **(E përshkon plagën me dorë.)** Edhe kjo plagë imja në faqe, është nga shpata e Anicit ... pas dy mijë vjetëve!

AKTORI I

(E ndërpret i shastisur.) Kjo është tezë e saktë! Unë këtë po përpiqesha t'ua them tash sa kohë. Unë e ndjej se ka një lidhje të çuditshme. Nuk është vetëm një lojë e thjeshtë në skenë!

AKTORI III

Kjo plagë në faqen time, ma kthjelloi idenë. Kjo plagë është shenjë e asaj lidhjeje të çuditshme. është plagë e para dymijë vjetëve. Po njëherësh, është edhe plagë e ditës së sotit. Është edhe vetëm një lojë aktorësh. Por, gjaku po rrjedh me të vërtetë faqes sime!

(Hyn regjisori.)

REGJISORI

Pauza mbaroi. (**I shikon hetueshëm.**) Hë, mos ka ndodhur gjë?

AKTORI III

(**E fsheh faqen e përgjakur.**) Jo, asgjë.

REGJISORI

Na kanë mbetur edhe dy ditë deri te premiera, e ne nuk jemi kurrkund. Hajde t'ia fillojmë nga fillimi. Ritmin e fillimit e kemi tepër të ngadaltë! Hajt ta nisim pak a shumë si një si provë gjenerale! Përqendrohuni maksimalisht! Duhet ta përjetoni më me shpirt! Duhet të hyni në rol.

AKTORI I

Nuk është e mjaftueshme kjo që kemi arritur?! Unë kam vështirësi të dal nga roli. Më është ngatërruar krejt me veten time.

REGJISORI

Kjo ndjenjë është nëna e suksesit. Një rol si ai i mbretit të fundit ilir, duhet të përjetohet plotësisht. Duhet të fshihen kufijtë e kohës! Duhet të ringjallet i plotë ai mbret tragjik! Pse i themi dramë kombëtare?! Për sytë e zi? Jo, kolegë! Një kinez nuk mund ta përjetojë si duhet rolin e një mbreti ilir, sepse nuk ka as lidhje gjenetike, as kulturore, me të cilat do të depërtonte në një rol të tillë. Këtu është puna. (**Shikon orën.**) Më shpejt, më shpejt!

AKTORI III

Megjithëse, ne na është ngatërruar vetja jonë me rolet pak më shumë nga ç' duhet.

REGJISORI

Jo! Jo! Jo! Kurrë nuk është mjaft. Kurrë! Koha nuk prët! Zini vendet tuaja! (**Aktorët lëvizin dhe zënë vendet si në fillim të shfaqjes. Aktori IV vendos në vendet e veta flamujt dhe gjërat e tjera që janë rrëzuar gjatë duelit të Aktorit III dhe Aktorit II.**) Fillojmë!

Errësohet. Pastaj skena , ajo e fillimit të shfaqjes, ndriçohet plotësisht.

GENTI

Si një qyqar tash këtu unë po pres
Duke u endur mes statujave të ftohta
Dhe flamujve të heshtur që vajtojnë lavdinë,
Duke provuar ftohtësinë e vdekjes
Ndërsa mbretëria ime shtrihet si dele e prerë në fyt
E larë në pllangat e trashura të gjakut.
Dhe kend e pres unë në këtë humbëtirë
Duke u dridhur nga frika a nga zemërimi?!
Orën e fundit të humbjes fatale e pres
Me të vetmen shpresë se mos im vëlla Karavanti
Ndoshta do të arrijë ta shpërthejë rrethimin
Dhe ashtu të na shpëtojë nga robëria.

(Heq kurorën nga koka dhe e mban në duar.)

Oh, këto tri ditë të mbylljes sime në Pallat
Janë kënaqësi e madhe për pretor Anicin
Si për peshkatarin kur e zë peshkun në rrjet
Dhe kënaqet nga lëvizjet e kota të viktimës.
Bujaria e pretor Anicit s'ka të sharë
Ai më dha vërtet tri ditë për të menduar
Dhe për t'i dhënë fund mbretërimit tim
Në mënyrën si më duket më pak e hidhur.

REGJISORI

Mirë, mirë. Po identifikohesh shumë mirë me rolin. Ky është ritmi që na duhet! **(Shikon orën.)** Po kalojmë në aktin tjetër! S'kemi shumë kohë!

Errësim.

AKTI I TRETË

(Ndriçohet skena ngadalë. Ajo duhet të jetë ashtu e organizuar që të krijojë pamjen e një sheshi të gjerë para Senatit romak. Genti, Karavanti, Etleva, Skerdilaidi dhe Pleurati, të lidhur me zingjirë për shtylla të mermerit.)

GENTI

(Përpiqet të lirohet nga hekurat. Ata lëshojnë tinguj gjithë tërsëllimë.)

Ku je o vdekje që nuk vjen të më marrësh
Në gjirin tënd më të ftohtë se ky mermer?
Pse më shikon me smirë nga Kuirini kryelartë
Dhe zgërdhihesh me gojë në grusht si lavire.
A thua ç'faje të rënda bëra që më gjeti ky ndëshkim
I rëndë si çdo ndëshkim hyjnor?!
I lidhur me zingjirë për shtylla mermeri
Bashkë me familjen time të shkretë
Pres çastin fatbardhë kur do të më hedhin
Në strofullat e përgjakura të luanëve.

ETLEVA

(Flokët e shprishur. Fytyra i është prishur krejt. Është e hallakatur.)

E mjera unë e mjera për bijtë e mi të njomë,
Që paskëshin pasur një fat kaq të hidhur...

(Më përhumbshtëm.)

Në vend se të rriteshin pa brenga pranë Barbanës
E të shikonin fytyrat në faqen e Liqenit Labeat,
Të lidhur me zingjirë sot këtu dergjen
Dhe unë, nënëmjera, nuk mund të bëj asgjë
As të vajtoj me ligjet tona nuk mundem

GENTI

(Ngre duart me zingjirë drejt qiellit, për aq sa mundet.)

A thua çfarë fajesh të rënda paskam bërë
Gjatë mbretërimit tim, o qiell memec
Pse u mundova ta forcoja mbretërinë
Nuk është ndonjë faj, po ishte një detyrë.

Karavant vëlla, a të dhemb plaga?

KARAVANTI

(I përmbysur.)

Më dhemb plaga e shpirtit, o vëlla, o mbret
Po si na përplasi fati në këtë humbëtitë,
Dhe mbretëria jonë si u përmbys pa mëshirë,
E përfshiu flaka dhe mënia romake
Mjerë për ne, ç'e gjeti Ilirinë tonë të shenjtë!

ETLEVA

Sa net pa gjumë kam pritur kthimin e burrit
Dhe thurja ëndrra për të ardhmen e bijve,
Që më rriteshin si dy molla në degë
Dhe shpirtin ma mbushnin plot dritë e dashuri...
E tash, o bijtë e mi të shkretë, të lidhur me zingjirë
Mjerë nëna ç'po i shohin sytë!
E ty o mbret fatkeq, sa herë të lutesha
Merre më shtruar punën me të përtëjdetit
Se nuk i dihet një ditë mund të na shtrojnë
Nëse u hapin udhë huqet e fatet
Po ti nuk merrje vesh, madje si për inat
Shkove dhe bëre miqësi me Perseun
Me atë bishë, që vetëm sa kishte pamje njeriu.

GENTI

(I lëviz kërcënueshëm zingjirët e rëndë.)

Hesht moj fatzezë e mos më nxij edhe më shumë jetën!
Oh, sa net i kam kaluar pa shti gjumë në sy
Pa mundur ta sjellë qetësinë as me verë të vjetër!
Ç'të zgjidhja mes Romës e Perseut, moj grua
Një njërën anë ushtonte nga mali
Në tjetrën shungullonte nga deti!
O do na shqyenin bishat e Perseut
O do na gëlltitnin peshkaqenët e Romës.
Kjo ishte monedha e mbretërisë sime,
Me të cilën mund ta blija fitoren ose disfatën

Por, asgjë në mes të tyre nuk kishte.

PLEURATI

(I lidhur me zingjirë.)

Nënë, dua ujë, nënë dua ujë se më doli flaka
Po e shoh ujin e kaltër të Barbanës, nënë,
Ujin e argjentë të Liqenit Labeat,
Po si ta mbërrij, oh, nënë, oh, nënë!
Ujë dua, nënë, ujë dua! Ujë nënë dua, ujë!

ETLEVA

Oh, mjerë nëna o biri im i vogël
Po ku të marr ujë në këtë shkretëtirë
Ku na degëdisi fati i zi e po luan me ne
Si macja me miun, kur e kafshon për vdekje.

(Qan me dënesë të madhe.)

PLEURATI

Nënë, dua ujë, nënë dua ujë se më doli flaka
Nënë ujë dua, nënë dua ujë, ujë, nënë!

GENTI

(Kërcet me sa fuqi me zingjirët.)

Roje, një pikë ujë na e sillni për djalin,
Kini mëshirë për fëmijët e mi, roje, hej!

ETLEVA

Na e përvëluan shpirtin.
Na e përvëluan shpirtin.

ROJA

(Afrohet me heshtë në drejtim të tyre. Është gjithë nerva.)

Urdhëri është të mos u japim asgjë

Deri sa Senati vendos me urti për jetët tuaja!

SKERDILAI

Nënë, dua bukë, nënë po më errësohen sytë
Po më përpin errësira, oh nënë!
Nuk po e shoh më majën e malit Skord
As përgjet e murrme të Rozafës sonë,
Asgjë nuk po shoh, nënë, bukë dua,
Nënë, bukë dua, nënë dua bukë, bukë, nënë!

(Skerdilaidi bie pa ndjenja, mbetet si pezull, sepse zingjirët nuk e lënë as të bie krejt për tokë.)

ETLEVA

Oh, mjerë nëna për ty o bir im i dashur
Mjerë nëna ç'na paskësh rezervuar fati!

(Roja afrohet, e shtyn Skerdilaidin, kupton se ai tashmë ka vdekur, e zgjidh dhe fillon ta tërheqë zvarrë nëpër skenë. Etleva shpërthen në një vajtim të fortë.)

GENTI

Ku po ma shpie djalin, hej a ke pikë mëshire
Ai është djalë mbreti, merr vesh!

(Përplasë me sa fuqi zingjirët.)

ROJA

Djalë mbreti, ha, ha ha! Djalë mbreti!
Luanët do të kenë kënaqësi të madhe
Meqë ushqimi i tyre është një djalë mbreti
Ha ha ha! Një djalë mbreti!

(Zhduket nga skena duke e tërhequr zvarrë Skerdilaidin.)

KARAVANTI

Kur kërkoja që të vazhdonin luftën
E dija se romakët janë të pamëshirshëm
Më mirë do të kishte qenë po të vdisnim në betejë

E të mos e shihnin sytë këtë hata, o vëlla!

GENTI

Oh, i ziu unë, i mjeri unë!
Më mbante një besim, më gënjente një shpresë
Se diçka do të shpëtohej nëse dorëzohesha
Së paku djemtë dhe gruaja dhe qyteti,
Por, ky qe një gabim tepër i rëndë
Për çka po më hakmirret vetë qielli.
Ah, biri im i vdekur, biri im i shtrenjtë
Të bëra ushqim për luanët, me marrëzinë time!

PLEURATI

Nënë, dua ujë, nënë dua ujë se më doli flaka
Nënë ujë dua, nënë, ujë, nënë, ujë, nënë!

(Pleurati rrëzohet për dhe pa ndjenja. Mbetet disi pezull për shkak të zingjirëve, por është i vdekur. Shfaqet Roja, e zgjidh dhe e tërheq zvarrë jashtë skenës.)

ROJA

Djalë mbreti, ha, ha ha! Djalë mbreti!
Luanët do të kenë kënaqësi të madhe
Meqë ushqimi i tyre është edhe një djalë mbreti
Ha ha ha! Edhe një djalë mbreti!

ETLEVA

Oh, mjerë nëna për ju o bijtë e mi të mjerë!

.

(Qan me ngashërimë, pasatj bie pa ndjenja.. Dëgjohej edhe vaji i mbytur i Gentit. Karavanti bën përpjekjet e fundit për t'u liruar nga zingjirët, pastaj lëshon një klithmë të dobët dhe bie i vdekur për tokë. Skena errësohet. Pas pak fillon një ndriçim i ngadaltë. Shfaqet fantazma e Platorit. Etleva është në kllapi a pa ndjenja, ndërsa Genti e shikon drejt dhe fillon të shqetësohet, përpiqet të shkaputë zingjirët.)

PALTORI

(Afrohet ngadalë drejt Gentit.)

Para se të të bëjnë gjyqin senatorët romakë
Para se të të përqafojë vdekja mizore,
Para se të të çelen hapekrah dyert e ferrit
Erdha të të gjykoj vetë, o vëlla faqezi!

GENTI

Roje, roje! Hiqeni që këtej këtë fantazmë!
Roje! Roje! Ku mbetën ata të mallkuar?!

PLATORI

Kurrë nuk u mbushe mend, o Gent
Po çfarë rojash kërkon o kokëshkretë!
Ku ka roje që mund të të mbrojë nga unë?

GENTI

Ah, e marr vesh, romakët tallen me nervat e mia
Duan të më poshtërojnë edhe më shumë
Duke më bërë këtë teatër të pistë!

(I përplasë zingjirët. Përpiqet të largohet nga Platori.)

PLATORI

Kurrrfarë romakësh nuk kanë dorë në këtë punë
Po unë jam yt vëlla, Platori fatzi,
Të cilin e qëlllove me shigjetë në gjueti,
Në mes të ulërimave të egërsinave,
Dhe për çka? Për të më marrë të fejuarën
Etlevën dardane, që tash këtu dergjet,
Dhe për të siguruar fronin e patrazuar.
Më vrave pabesisht dhe e fjete mendjen
Se nuk do të të gjente hataja.

GENTI

(Thërret.)

Ma zhdukni këtë tmerr nga sytë!

PLATORI

Fillove të zdërhallesh në ndeja të turpshme

Me verë të vjetër e me gra të përdala
Duke e shkuar motin pa e vrarë mendjen
Si e si të forcohej Mbretëria Iliriane,
Për të dëbuar armiqtë e shumtë nga kufijtë
Ku prisnin me dhëmbë përjashtë si ujë të uritur.

GENTI

Gjatë mbretërimit bëra mjaft punë për Ilirinë
120 anije i pata në det të hapur
Dhe lëmin e luftës e pata shumë të fortë
Po fati nuk më ndih, nuk e di as vetë pse.

PLATORI

Nuk e ditke pse?! Ajo shigjeta në gjueti,,
Ajo ta ka dhënë tatëpjetën, o Gent!
Gjaku im pastër si uji i Barbanës
Nuk duhej të derdhej ashtu si u derdh
Nga dora e vëllait, nga dora e mbretit.
Prandaj të gjet' e zeza, prandaj të gjeti kobi
Dhe nuk do të të lëshojë kurrë nga kthetrat.

(Me zë patetik.)

Vëlla-vrasësin e parë, Kabilin faqezi
Një sorrë e mësoi si të fshehte viktimën,
Ndërsa trupin tim të vrarë e shqyen ujë në Skord
Sepse ti as për të nuk tregove mëshirë.
Duhej ta dije se Krijuesi ndëshkon
Atë që thyen mësimet e larta, atë që bën krim
Qoftë dhe një mbret i veshur në ar e lavdi.

(Me zë të dhembshur.)

Tashmë dy djemtë e tu të njomë janë shqyer nga luanët,
Ndërsa vëllai ynë i vogël, i lidhur edhe i vdekur,
Ai djalë trim që matej me shqiponjat,
Tash më nuk merr frymë, nuk jeton,
E gruaja të rri pranë si një statujë e thyer
Pa ndjenja nga dhembja dhe nga tmerri
Sytë e saj të pafajshëm se ç'i panë.

(Më kërcënueshëm.)

Ti duhej ta kujtoje mundësinë e këtij çasti.
Para se të zhyteshe me trup e me shpirt në krim.
O vëllai im, o vrasësi im!

GENTI

Ah, romakët e ndyrë, romakët e pashpirtë
Pse ma sollët këtë fantazmë, pse talleni me mua
Edhe në këtë orë më të vështirë të jetës sime!
Ku e sajuat gjithë këtë shfaqje të ndyrë,
Kaq shpejt, që të më thyni shpirtin!

PLATORI

Nuk ka të bëjë kjo asgjë me romakët, merr vesh!
Jam Platori, yt vëlla, i therur në gjueti.
Erdha të ta përkujtoj krimin,
Të të shoh në këtë mjerim të pafund
Për hakmarrje ndaj egërsisë sate!

GENTI

Roje, roje! Po ku mbetën të mallkuarit
Pse tallen me mua në këtë kaq egërsisht.

PLATORI

Merr vesh, nuk ka të bëjë asgjë me romakët
Dhe rojat as që mund të më shohin, o Gent
U mundove ta harrosh krimin
Duke pirë verë natë e ditë si i marrë
Duke shkuar nga një luftë në një tjetër
Duke luftuar me vetë Romën famëmadhe
Por, unë gjithmonë isha brenda kafkës sate
Si një krimb që bren pa pushim.
Të shpërbleja me të njëjtën monedhë,
Monedhën e Gentit vëlla-vrasës,
Unë isha aty për të marrë shpagim.

GENTI

Po tash a u ngope që më sheh në këtë mjerim
Kur edhe dy bijtë e mi i mori vdekja

De u bënë ushqim për luanët e arenës
A je tash i lumtur që u shkatërrua mbretëria
Dhe në tokën tonë vërshëllen vetëm vdekja?

PLATORI

Edhe në errësirën e thellë të vdekjes
Mua më dhemb shpirti për Ilirinë,
Por ajo u përmbys se ti e ngjize me krim.
Nga ajo shigjetë në Scord u ther dhe mbretëria
Brezave që vijnë gjakmarrja u mbeti trashëgim,
Në vend të një shembulli të mirë, u le një krim!
Vëlla-vrasje, oh, sa fjalë të shëmtuar
Krijove për gjuhën tonë të bekuar!
Vëlla- vrasje, oh çfarë kujtimi të zi
U le brezave që vijnë trashëgimi!

(I afrohet edhe më shumë, gati e prek.)

Unë tash po nisem për në atdheun tonë të shkretë
Dhe do të jem atje përgjithmonë
Në kujtimin e brezave që vijnë,
Dhe sa të jetë jeta do të jetoj në kujtesë
Ashtu do të sundojë unë në Iliri
Dhe me vdekjen time do ta ruajtë atë mbretëri.

GENTI

Roje, roje! Ku mbetën gjithë ato roje të hekurta
Apo mos i përbiu toka edhe ato
Si mbretërinë time të shkretë?!

(Shfaqet Roja. Me shtizën të drejtuar drejt Gentit.)

ROJA

Me zërin tënd të egër po ua prish gjumin luanëve
Dhe kjo është shenjë barbarie.

(Kontrollon Karavantin, pastaj e zgjidh dhe fillon ta tërheqë zvarrë.)

GENTI

Roje, të lutem largojeni këtë fantazmë
Që e keni sjellë këtu për të më vu në lojë
Më mirë më hidhni te luanët
Se të luani me mua këtë teatër të pashpirt!
Vërtet isha armik i shtetit tuaj në luftë
Por jo aq i pamëshirshëm sa ju
Që më sillni këtu fantazmën e tim vëllai
Për të më prishur mendjen.
Më mirë më thorni me shpatë në fyt
Dhe do t'u jem mirënjohës edhe në ferr
Por, vetëm këtë fantazmë sysh ma hiqni!

ROJA

Çfarë fantazme?! (**Shikon anash.**)
Këtu nuk ka asnjë fantazmë!
Po të mos llogarisësh veten!

(**Tërheqë trupin e Karavantit zvarrë dhe del nga skena.**)

GENTI

(**Shikon i tmerruar.**) Ishte këtu pak më parë
Në vend se të vinte vdekja e të më mirrte
Dhe të më dërgonte te fëmijët e mi
E të ma mbulonte këtë humnerë shpirti,
Ajo tallet me gojë në grusht nga Kuirini,
Ndërsa këta të pashpirt ma sjellin këtë fantazmë
Që thotë se është im vëlla i vdekur, Platori.
Ndërsa unë mbeta krejt i shkretë në këtë jetë,
Pa mbretëri, pa grua, pa vëlla, pa fëmijë!
Mbeta si një skllav i pushtuar nga dhembja e nga turpi.
Mbeta krejt vetëm...

(**Shfaqet fantazma e Platorit.**)

Ah, jo, kjo fantazmë nuk më lë as të vdes
Pa më nxjerrë mendjen nga koka!

(**Thërret me zë të lartë.**)

Ju lutem ruamëni nga kjo fantazmë.
Roje, roje roje!
Oh, ruamëni nga kjo fantazmë!

Heeej!

(Bie pa ndjenja.)

PERDJA